34 647 Evaluatie Winkeltijdenwet

Nr. 13 Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 oktober 2026

Detailhandel is zowel economisch als sociaal van grote betekenis voor Nederland. Fysieke winkels zijn goed voor honderdduizenden banen, bieden opleidings- en leerplekken voor jonge werknemers, en dragen bovendien bij aan de aantrekkelijkheid van stads- en dorpscentra. De Winkeltijdenwet, die sinds 1996 van kracht is, biedt winkeliers ruime vrijheid om doordeweeks en op zaterdag hun deuren open te houden. Hoewel de Winkeltijdenwet voorziet in een verplichte sluiting op zon- en feestdagen, kunnen gemeenten hiervan afwijken door vrijstellingen en ontheffingen verlenen.

Ter uitvoering van de motie van het lid Kisteman van 2 september 2025[1] heb ik het onderzoeksbureau IPSOS-SWECO de opdracht gegeven om de Winkeltijdenwet, en de meest recente wijziging van deze wet in 2021 (artikel 10[2]), te evalueren. In de evaluatie zijn gemeenten, winkeliers, vakbonden en inwoners gevraagd naar hun ervaringen met de regels voor winkeltijden en naar hun opvattingen over de restricties voor de openstelling op zon- en feestdagen. De resultaten van de evaluatie stuur ik als bijlage bij deze brief aan uw kamer.

De onderzoekers constateren dat de voorkeur uitgaat naar scenario 1: geen, tot beperkte veranderingen van de Winkeltijdenwet. Ik sluit graag aan bij de wens van gemeenten om geen veranderingen aan te brengen in de Winkeltijdenwet. De praktijk laat namelijk zien dat gemeenten het best gepositioneerd zijn om maatwerk te leveren in hun winkeltijdenbeleid. Eventuele verschillen tussen gemeentelijk beleid zijn het gevolg van bewuste, democratische besluitvorming. Dat wil ik graag in standhouden.

Verder maakten de onderzoekers de suggestie om de wetgeving ten aanzien van de feestdagen te liberaliseren. Deze suggestie neem ik niet over. Met een dergelijke wijziging zou ik ingaan tegen de wens van de meerderheid van gemeenten. Een dergelijke wijziging zou afbreuk doen aan de mogelijkheden van gemeenten om maatwerk te leveren in hun Winkeltijdenbeleid, wat juist maakt dat zij een voorkeur hebben om de wet niet aan te passen. Overigens zou een wijziging van de Winkeltijdenwet ook een grote administratieve last meebrengen voor alle gemeenten, omdat zij dan hun gemeentelijk beleid moeten aanpassen. Dat vind ik onwenselijk.

Ik vervolg deze brief met een samenvatting van de trends en ontwikkelingen op het terrein van detailhandel. Daarna licht ik mijn besluit nader toe.

Ontwikkelingen in de detailhandel

Met 845.000 tot 880.000 werknemers is de detailhandel een belangrijke sector voor de Nederlandse economie. De afgelopen 10 jaar nam de omzet in die sector flink toe met bijna 45%. Ondanks alle geopolitieke spanningen is de verwachting dat de omzetgroei ook dit jaar doorzet. Uit de consumenten enquêtes blijkt dat

---

[1] Kamerstuk 26419, nr. 113.

[2] Art.10, lid 1 van de Winkeltijdenwet bepaalt dat een eenzijdige wijziging van openingstijden nietig is als de eigenaar of beheerder van een winkel niet uitdrukkelijk heeft ingestemd op het moment van die wijziging.

vier op de vijf Nederlanders op zondag weleens dagelijkse boodschappen doet en 65% geeft aan winkels te bezoeken, zoals woon- en tuincentra. Daarnaast geeft 66% aan nooit op feestdagen een dagje te winkelen.

Door de opkomst van online winkelen verandert het retaillandschap. Fysieke retail concurreert steeds meer met online retail. Die online retail is met 77% toegenomen sinds de laatste evaluatie van de Winkeltijdenwet in 2016. Waar fysieke retail gebonden is aan winkeltijden, is online retail alle dagen per week, ieder uur van de dag beschikbaar. Voor fysieke winkels kan dit het lastig maken om te concurreren met online aanbieders.

Voor sommige ondernemers, vaak de grotere partijen, betekenen langere openingstijden zeer waarschijnlijk hogere inkomsten. Relatief vaak zijn het bijvoorbeeld supermarkten, landelijke modeketens, drogisterijen of meubelwinkels die gebruik maken van openstellingsmogelijkheden op zon- en feestdagen, omdat dit voor hen leidt tot een hogere omzet. Vakbonden als de FNV en AVV plaatsen vraagtekens bij openstelling op zon- en feestdagen, omdat het voorkomt dat werknemers in deze sectoren druk ervaren om in het weekend te werken.

Voor veel andere – kleinere - winkeliers betekenen ruimere openingstijden echter stijgende kosten en druk op winstmarges. Ook kan het voor hen lastiger zijn om personeel te vinden die op zon- en feestdagen kunnen werken, of hechten zij aan een vaste rustdag op zondag. Zo geeft bijvoorbeeld 48% van de winkeliers aan dat een openstelling op zon- en feestdagen naar verwachting geen hogere omzet oplevert. Dit verklaart dat 55% van de ondervraagde winkeliers nooit open is op zondag en dat slechts 21% wekelijks op zondag open is. Ook op feestdagen geeft 51% van de winkeliers aan nooit open te zijn. De belangrijkste redenen daarvoor zijn economisch (30%) of sociaal (29%) van aard.

Uit een analyse van de gemeentelijke winkeltijdenverordeningen komt een divers beeld naar voren. Sommige gemeenten hanteren een volledig verbod op zondags- en feestdagopening, waar andere gemeenten juist een volledige openstelling toestaan tussen 6.00 en 22.00 uur. In het algemeen geldt wel dat gemeenten steeds ruimere openingstijden toestaan zowel voor de zondag als voor feestdagen. Ten opzichte van de vorige evaluatie zijn de gemeenten met een volledige of zeer ruime openstelling op zondag met 20% toegenomen tot 80%, bovendien staat nog maar 1% van de gemeenten geheel geen opening op zondag toe. De reden daarvoor heeft te maken met religieuze opvattingen over de zondagsrust. Deze categorie betrof in 2016 nog 28%.

Ook de mogelijkheden voor feestdagopening zijn de afgelopen 10 jaar verruimd. Daar is een toename van 43% te zien van gemeenten die een openstelling toestaan voor alle feestdagen.

Afweging en toelichting besluit
In het vraagstuk over de toekomstscenario's van de Winkeltijdenwet staan twee perspectieven tegenover elkaar. Voorstanders van het wijzigen van de Winkeltijdenwet wijzen onder meer op het belang van meer vrijheid voor ondernemers om zelf te bepalen wanneer zij open willen en op de ongelijkheden tussen (buur)gemeenten. Tegenstanders hechten aan de zondagsrust en uiten zorgen over de positie van het winkelpersoneel.

De Winkeltijdenwet biedt ruimte voor maatwerk. Gemeenten die uit religieuze overtuiging de voorkeur geven aan zondagsrust, verlenen geen ontheffing van het verbod om op zon- en feestdagen open te zijn. Het hoge percentage gemeenten met een ruime openstelling laat daarnaast zien dat het overgrote deel van de lokale overheden ondernemers meer ruimte bieden.

Ik ben ervan overtuigd dat gemeenten het best gepositioneerd zijn om een lokale belangenafweging te maken voor wat betreft de openstelling op zon- en feestdagen. Dit blijkt ook uit de zeven onderzochte casestudies. Deze gemeenten blijven hun winkeltijdenbeleid actief onderzoeken en heroverwegen. Zowel in gemeenten waar de zondagsrust uit religieuze overtuiging een groot goed is, als in gemeenten die een volledige vrijstelling kennen om ondernemers meer vrijheid te geven. De casestudies laten ook zien dat ondernemers en inwoners in de onderzochte gemeenten actief worden geconsulteerd. Dit toont aan dat de huidige verschillen tussen gemeenten het gevolg zijn van bewuste, democratische besluitvorming. Deze besluitvorming laat ik daarom graag aan gemeenten.

Het landelijk wijzigen van de Winkeltijdenwet zou bovendien alle 342 gemeenten dwingen hun verordening te herzien. Dit brengt een aanzienlijke bestuurlijke en juridische last met zich mee, die met name op kleine gemeenten drukt. Gelet op de voorkeur van gemeenten, winkeliers en inwoners voor de huidige situatie, weegt deze last niet op tegen de meerwaarde van een landelijke wetswijziging.

Daarnaast werd onderzocht of een wetswijziging uit 2021, die winkeliers moet beschermen tegen gedwongen openingstijden vanuit vastgoedeigenaren, effectief is. Desgevraagd gaven winkeliers aan geen last te hebben van deze dwang. Uit het onderzoek blijkt niet of dit het gevolg is van de beschermingsmaatregel, of omdat de openingstijden niet eenzijdig worden gewijzigd. Hierom ziet het kabinet geen aanleiding om artikel 10 van de Winkeltijdenwet aan te scherpen.

Om deze redenen onderschrijft het kabinet de conclusie van de onderzoekers dat het huidige systeem van gemeentelijke autonomie een breed gedragen evenwicht heeft opgeleverd en er momenteel geen sprake is van een brede maatschappelijke roep om een landelijke herziening. Ik ben daardoor niet voornemens de Winkeltijdenwet te wijzigen.

De minister van Economische Zaken en Klimaat,
H.G. Herbert